

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**МЕДИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

МАТЕРІАЛИ

**V Всеукраїнська науково-практична конференція
«ІННОВАЦІЇ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ТА ХІМІЧНОЇ ОСВІТИ:
ПЕРСПЕКТИВИ, ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ»**

09 лютого 2026 року

Запоріжжя, 2026

ВПЛИВ МЕДСЕСТРИНСЬКИХ ПРОСВІТНИЦЬКИХ БЕСІД ТА ЗАХОДІВ НА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ШКОЛЯРІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Марія БАРАНЕЦЬ, Єгор КУЗЬМЕНКО, Тетяна ТАРАНОВА

Медичний фаховий коледж

Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

Медична сестра освітнього закладу відіграє ключову роль у ранньому виявленні факторів ризику, профілактиці захворювань та формуванні відповідального ставлення до здоров'я шляхом проведення медсестринських бесід, санітарно-просвітницьких заходів та індивідуального супроводу дітей.

У шкільному середовищі регламентовано необхідність медико-профілактичної роботи, санітарно-освітньої (просвітницької) діяльності серед учнів, формування здорового способу життя в освітньому процесі [1]. Медична сестра є офіційним суб'єктом освітнього середовища. Держава прямо визначає обов'язок забезпечувати профілактику, моніторинг і здоров'язберігаючі заходи [2]. Згідно зі звітом україно-швейцарського проєкту «Розвиток медичної освіти» (2022), сучасна модель медсестринства в Україні передбачає розширення компетенцій медичної сестри у сфері профілактики та санітарно-просвітницької діяльності, зокрема в роботі з дітьми шкільного віку. Це зумовлює зростання значущості медсестринських освітніх заходів у закладах загальної середньої освіти [3]. За результатами опитувань, представлених у дослідженні С. Даньчак (2024), майбутні медичні сестри відзначають недостатній рівень підготовки саме у сфері профілактичної та просвітницької діяльності з дітьми. Це свідчить про потребу у практичному вдосконаленні медсестринських підходів до формування здоров'язберігаючої поведінки школярів [4]. За даними публікації в українському медичному журналі [Український медичний часопис, 2021], сучасні школярі та підлітки мають низку ризиків для фізичного здоров'я, що потребують системного моніторингу

Інновації медико-фармацевтичної та хімічної освіти: перспективи, виклики та можливості: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції

та профілактичної роботи. Це підкреслює важливість медсестринських бесід і оздоровчих заходів у школі як ефективного інструменту зміцнення здоров'я дітей [5]. «Відповідно до рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я (WHO, 2021), шкільні служби здоров'я мають забезпечувати комплексний підхід до збереження та зміцнення здоров'я учнів, де медична сестра відіграє ключову роль у проведенні профілактичних бесід, моніторингу стану здоров'я та формуванні здорового способу життя. Це підтверджує актуальність дослідження ефективності медсестринських заходів у міських школах України. Згідно з міжнародним дослідженням Muniz E.A. та співавт. (2022), шкільні медсестри відіграють ключову роль у комплексному зміцненні здоров'я учнів, поєднуючи моніторинг стану здоров'я, профілактичні бесіди та освітні заходи [6]. Це підтверджує ефективність системної медсестринської діяльності для формування здорових поведінкових звичок серед школярів.

Актуальність: Ефективність медсестринських профілактичних бесід та заходів у шкільному середовищі України, зокрема їх впливу на поведінкові зміни та формування відповідних навичок у дітей до сьогодні не вивчалась. Це надає актуальності проведенню даного дослідження, обґрунтовує необхідність оцінки результативності просвітницько-профілактичної діяльності медичної сестри у початковій школі.

Об'єкт дослідження: полягає у процесі формування та збереження здоров'я дітей молодшого шкільного віку.

Предмет дослідження: Вплив медсестринських бесід і профілактичних заходів на рівень обізнаності, поведінкові звички та стан здоров'я дітей.

Мета дослідження: Визначити ефективність медсестринських бесід і профілактичних заходів у формуванні здорового способу життя та збереженні здоров'я дітей молодшого шкільного віку, сформулювати пропозиції щодо її підвищення.

Завдання дослідження:

Інновації медико-фармацевтичної та хімічної освіти: перспективи, виклики та можливості: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції

1. Проаналізувати роль медичної сестри у проведенні профілактичних заходів серед дітей молодшого шкільного віку.
2. Вивчити рівень обізнаності дітей та батьків в питаннях збереження здоров'я та профілактики захворювань.
3. Дослідити ефективність медсестринських бесід та заходів у зміні ставлення дітей до здорового способу життя.
4. Узагальнити результати та розробити пропозиції щодо організації та підвищення ефективності профілактичної роботи медичної сестри у школі.

Методи дослідження: Анкетування за допомогою анкети-опитувальника для батьків, статистичний та аналітичний методи.

Наукова новизна: дослідження з даною метою проводиться вперше в місті Запоріжжя.

Отримані результати дослідження: у дослідженні взяли участь 21 дорослий та 18 дітей віком від 6 до 11 років. Для опитування було розроблено дві окремі анкети — для батьків та для дітей (із можливістю допомоги батьків під час заповнення через молодший вік). Результати анкетування батьків показали: регулярні профілактичні огляди у медичної сестри проходять 76,2% або 16 дітей, 14,3% або 3 дітей звертаються лише під час хвороби, 9,5% або 2 не проходять огляди зовсім. Відповідно до календаря щеплень 85,7% або 18 дітей вакциновані. Частково вакциновані 9,5% або 2 дітей. Пояснення медичною сестрою правил гігієни та профілактики: регулярно 47,6% або 10 дітей; іноді 19% або 4 дитини; ніколи 19% або 4 дитини. У 47,6% дітей навчання відбувається он-лайн, що зменшує контакт із медичною сестрою.

Підтримка здорового способу життя вдома полягає у наступних аспектах: миття рук дотримуються 95,2% або 20 дітей; здорового харчування 95,2% або 20 дітей; психоемоційній підтримці 3 особи, що складає 1,4%; увагу фізичній активності та використанню вітамінів приділяє лише 1 респондент (4,8%).

Вплив медсестринської просвітницької роботи на здоров'я дитини, за оцінкою батьків: так, значно 57,1% або 12 батьків; частково 28,6% або 6 батьків; не

Інновації медико-фармацевтичної та хімічної освіти: перспективи, виклики та можливості: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції

впливає 14,3% або 3 батьків. Результати анкетування дітей показали наступні результати: 83,3% або 15 дітей миють руки 4 рази на день і більше; 16,7% лише 2–3 рази. Аналогічні результати отримані щодо вживання овочів та фруктів. 100% або 18 дітей зазначили, що про їх здоров'я дбають батьки. У разі хвороби 94,4% або 17 дітей звертаються до батьків, 5,6% до вчителя, 0% нажаль до медичної сестри. Відтак, в ході проведеного дослідження було встановлено, що медсестринські бесіди та профілактичні заходи відіграють важливу роль у формуванні здорового способу життя дітей молодшого шкільного віку, проте їх ефективність значною мірою залежить від регулярності проведення та рівня взаємодії між медичною сестрою, батьками та педагогами.

Результати опитування свідчать про недостатню частоту й системність профілактичних бесід у закладах освіти. Більшість батьків вважає медсестринську просвітницьку роботу значущим фактором для збереження здоров'я дитини. Це свідчить про позитивний вплив медсестринської діяльності на рівень обізнаності родин та формування здорових звичок. Рівень сформованості гігієнічних навичок у дітей є досить високим: це підтверджує важливість співпраці медичної сестри з батьками як ключовими носіями здоров'язбережувальних установок. Водночас діти майже не звертаються до медичної сестри у разі погіршення самопочуття, надаючи перевагу батькам або вчителям. Це вказує на недостатню сформованість уявлень про функції медичного працівника та потребує додаткової просвітницької роботи. Профілактична діяльність медичної сестри потребує посилення у напрямках фізичної активності та психоемоційного благополуччя. Це актуалізує необхідність систематичного інформування родин щодо всіх компонентів здорового способу життя. Загалом результати дослідження свідчать, що медсестринські бесіди та профілактичні заходи позитивно впливають на поведінку дітей, проте їх ефективність може бути значно підвищена за умови

Інновації медико-фармацевтичної та хімічної освіти: перспективи, виклики та можливості: матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції

регулярності, інтеграції з освітнім процесом, активної взаємодії з батьками та створення умов для формування культури звернення по медичну допомогу.

Пропозиції щодо підвищення ефективності профілактичної роботи медичної сестри. Запровадити щотижневі короткі медсестринські бесіди (5–10 хв.) у класах або під час перерв з питань гігієни, харчування, ментального здоров'я з розробкою річного календарного плану. Створити доступні освітні матеріали: пам'ятки, інтерактивні ігрові форми (он-лайн або оф-лайн). Підвищити залученість батьків до проведення он-лайн та офлайн-консультації (в залежності від форми навчання), використовуючи інформаційні розсилки 1 раз на місяць. Поглибити роботу з формування фізичної активності (руханки, активні перерви, промоцію спорту). Формувати щорічний звіт медичної сестри для школи та батьківської ради.

Перелік джерел інформації

1. Наказ МОЗ України № 2205 від 25.09.2020 «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти». База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1111-20> (дата звернення: 28.10.2025).
2. Про затвердження Порядку здійснення медичного обслуговування учнів закладів загальної середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 20 січ. 2021 р. № 31. *Офіційний вісник України*. 2021. № 10. С. 44. Ст. 439.
3. Богдан Д., Качурець М., Сасіна Я., Степурко Т., Шваб М. Роль і обов'язки медсестри на первинній медико-санітарній допомозі в Україні: результати дослідження. Звіт україно-швейцарського проєкту «Розвиток медичної освіти», 2022. URL: <https://mededu.org.ua/wp-content/uploads/2022/10/report-web.pdf> (дата звернення: 28.10.2025).
4. Показники стану здоров'я сучасних підлітків UMJ, 2021. URL: <https://umj.com.ua/uk/publikatsia-209478-pokazniki-stanu-zdorov-ya-suchasnih->

[pidlitkiv-yak-odna-iz-skladovih-zdorov-ya-naselennya-derzhavi](#) (дата звернення: 28.10.2025).

5. WHO guideline on school health services. World Health Organization; Geneva, 2021. URL: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240029392> (дата звернення: 28.10.2025).

6. Muniz E.A., et al. School Nursing Guide for student health promotion. Journal / PubMed Central, 2022. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9749768/> (дата звернення: 28.10.2025).

УДК 615.851:028.2.02

БІБЛІОТЕРАПІЯ ЯК МЕТОД ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ

Аміна ЛИСЯК, Євгенія ПІЗНИК

Світлана СІРИК, Вікторія ВОЛОКІТІНА

Медичний фаховий коледж

Запорізького державного медико-фармацевтичного університету

10

Зазначимо що військова агресія по відношенню до України сприяє те, що українці переживають постійний стрес, емоційне виснаження та втрату почуття безпеки. Збереження ментального здоров'я стає одним із найважливіших викликів сьогодення. Психологічна підтримка населення потребує не лише медичних чи психотерапевтичних методів, а й гуманітарних зокрема таких, як книготерапія. Бібліотерапія є доступним і водночас ефективним способом емоційного відновлення, що допомагає людині усвідомити свої почуття, знизити рівень тривожності, зміцнити віру в себе і знайти духовну рівновагу. Актуальність теми зумовлена потребою пошуку нових форм психологічної підтримки населення України в умовах війни, коли читання стає не лише джерелом знань, а й терапевтичним засобом. Мета роботи полягала в тому, щоб розкрити значення книготерапії як методу психологічної підтримки під час війни, з'ясувати її вплив на емоційний стан і духовне